

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.10.2006, sp. zn. 25 Cdo 2127/2006, ECLI:CZ:NS:2006:25.CDO.2127.2006.1

Číslo: 68/2007

Právní věta: Náhradu škody na zdraví, za kterou škůdce odpovídá v plném rozsahu, nelze snížit proto, že žalobkyně - matka nezletilého poškozeného pobírá příspěvek při péči o osobu blízkou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.10.2006

Spisová značka: 25 Cdo 2127/2006

Číslo rozhodnutí: 68

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 449 odst. 3 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 450 odst. 3 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 5. 3. 2004 určil, že žaloba, jíž se žalobci jako rodiče nezletilého syna L. D. domáhali náhrady škody na zdraví, kterou syn utrpěl při dopravní nehodě dne 24. 6. 2000, je co do základu důvodná; žalovaná je povinna škodu uhradit z titulu zákonného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou motorovým vozidlem. Žalovaná na základě mezitímního rozsudku škodu nahradila s výjimkou části nároku na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s celodenní péčí žalobců o nezletilého syna. Na těchto nákladech žalobci žádali zaplatit celkem 96 242 Kč (za soustavnou celodenní péči o syna v době od 26. 2. 2001 do 28. 2. 2003).

O b v o d n í s o u d pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 26. 8. 2005 uložil žalované zaplatit žalobkyni částku 71 342 Kč s příslušenstvím, zamítl žalobu o zaplacení téže částky také žalobci a ve vztahu k oběma žalobcům zamítl žalobu co do částky 24 900 Kč s příslušenstvím. Soud prvního stupně, odkazuje na ustanovení § 449 odst. 1 a 3 obč. zák., přiznal žalobkyni náhradu nákladů spojených s celodenní péčí o nezletilého syna analogicky podle vyhlášky č. 182/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů ve výši maximální odměny dobrovolným pracovníkům pečovatelské služby (5500 Kč měsíčně); žalobcův nárok neshledal důvodným, neboť o svého syna pečuje v rozsahu, který by stejně jinak věnoval výchově dětí a péči o domácnost.

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 3. 3. 2006 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že zamítl žalobu na zaplacení částky 71 342 Kč s příslušenstvím žalobkyni a potvrdil ho v zamítavém výroku ve vztahu k žalobci. Vycházeje ze skutkových zjištění a právních závěrů soudu prvního

stupně, odvolací soud odchylně posoudil jen výši náhrady, která žalobkyni náleží z titulu péče o nezletilého syna. Přisvědčil stanovisku žalované, že od částky 5500 Kč (odpovídající měsíční odměně dobrovolného pracovníka pečovatelské služby) je třeba odečíst příspěvek při péči o syna, který byl žalobkyni vyplácen za tímž účelem podle § 80 a § 81 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v tehdy platném znění. V této výši již žalovaná nárok žalobkyně uhradila.

Proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podali žalobci včas dovolání, jehož přípustnost proti výroku potvrzujícímu dovozují se zřetelem k významu rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce (podle žalobce je nesprávný závěr odvolacího soudu, že částka odpovídající odměně dobrovolné pečovatelské služby je částkou maximální a je třeba ji mezi pečující osoby rozdělit). Dovolání podali z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), a to i proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu. Smyslem příspěvku, který stát poskytuje žalobkyni při celodenní péči o osobu blízkou (nezletilého syna), je podle žalobců zajistit pečující osobě její vlastní životní potřeby. Jde o sociální dávku, jež nesouvisí s hodnotou poskytované péče a nelze ji odečítat, jak učinil odvolací soud, od nároku, který žalobcům náleží z titulu náhrady škody.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu dovolání v dané věci může být přípustné, jedině dojde-li Nejvyšší soud k závěru, že rozhodnutí má - vzhledem k § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. - zásadní význam po právní stránce. Tak tomu být nemůže, neboť jak soud prvního stupně, tak soud odvolací založily své právní posouzení žalobcova nároku jako nedůvodného výlučně na závěru skutkovém. Oba soudy vyšly ze zjištění, že žalobce vykonává péči o syna v rozsahu 3 hodin denně, že tento rozsah nepřesahuje obvyklý rámec, který by i jinak věnoval výchově svých dětí a péči o domácnost a že případná přechodná nepřítomnost dospělé osoby nepředstavuje pro syna žalobců ohrožení jeho života či zdraví. Jelikož rozhodnutí odvolacího soudu v tomto výroku vyjádřené nemůže mít po právní stránce zásadní význam, Nejvyšší soud žalobcovo dovolání odmítl jako nepřípustné podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.

Dovolání žalobkyně, směřující proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je také důvodné.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudu druhého stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 449 odst. 1 obč. zák. při škodě na zdraví se hradí též účelné náklady spojené s léčením. Podle odst. 3 tohoto ustanovení se náklady léčení a pohřbu hradí tomu, kdo je vynaložil.

Jak Nejvyšší soud vyložil v rozsudku sp. zn. [2 Cdon 2079/97](#), uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod poř. číslem 30, ročník 2002, ustanovení § 449 odst. 1 a 3 obč. zák. vychází z předpokladu, že v době léčení či hospitalizace poškozeného (či při další péči o něho) se na snaze o zlepšení jeho zdravotního stavu mohou podílet i jiné osoby, především z okruhu jeho příbuzných či osob blízkých, a zákon proto tyto osoby výslovně legitimuje k uplatnění nároků vůči škůdci vlastním jménem. V dané věci je touto osobou žalobkyně, matka nezletilého poškozeného, která přerušila zaměstnání a převzala potřebnou celodenní péči (za příspěví žalobce) o syna. Je zcela přiměřené, jestliže oba soudy k ocenění hodnoty této péče využily (ve smyslu ustanovení § 136 o. s. ř.) úpravu odměny dobrovolným pracovníkům pečovatelské služby podle vyhlášky č. 182/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Podle ustanovení § 73 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. ve znění účinném v době rozhodné pro posouzení nároku žalobkyně (od 26. 2. 2001 do 28. 2. 2003), sociální péči zajišťuje stát pomocí občanům, jejichž životní potřeby nejsou dostatečně zabezpečeny příjmy z pracovní činnosti, dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popřípadě jinými příjmy, a občanům, kteří ji

potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebo věku, anebo kteří bez pomoci společnosti nemohou překonat obtížnou životní situaci nebo nepříznivé životní poměry. Podle ustanovení § 80 citovaného zákona příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu náleží občanovi pečujícímu osobně, celodenně a řádně o blízkou osobu, která je převážně nebo úplně bezmocná. Podle § 81 odst. 1 příspěvek podle § 80 náleží též rodiči nebo prarodiči, popřípadě jinému občanovi, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, pečujícímu osobně, celodenně a řádně o nezletilé dítě starší jednoho roku, které je podle zvláštního předpisu dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči.

Nárok na náhradu nákladů léčení, třebaže vzniká ve smyslu ustanovení § 449 odst. 3 obč. zák. přímo těm osobám, které poskytují poškozenému potřebnou péči, je součástí celkového nároku poškozeného na náhradu škody na zdraví vůči škůdci. Rozsah povinnosti škůdce nahradit poškozenému škodu na zdraví, za kterou odpovídá, je vymezen zákonným rozsahem nároků poškozeného, popřípadě těch nároků, které vznikají třetím osobám přímo. Jestliže za škodu - jako je tomu v dané věci - odpovídá škůdce v plném rozsahu, pak jeho povinnost k náhradě škody (a tomu odpovídající povinnost pojišťovny z titulu zákonného pojištění odpovědnosti za škodu) může být snížena jedině z důvodů zvláštního zřetele hodných, na základě úvahy soudu podle § 450 obč. zák. K takovému snížení soudy v dané věci neshledaly žádného zákonného důvodu.

Nemůže-li být rozsah náhrady škody, ke které je škůdce podle zákona zavázán, snížen z žádného jiného důvodu, pak ani proto, že žalobkyně pobírá příspěvek při péči o osobu blízkou, jelikož splňuje podmínky stanovené předpisy sociálního zabezpečení. Tento příspěvek náleží žalobkyni vzhledem k tomu, že její životní potřeby nejsou dostatečně zabezpečeny ani příjmy z pracovní činnosti, ani dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popřípadě jinými příjmy, tedy náleží jí ze zcela jiného právního důvodu, než je ten, na němž je založena povinnost škůdce v dané věci nahradit škodu. Účelem této sociální dávky je také motivovat osoby, jež jsou díky svým úzkým rodinným a citovaným vazbám schopny poskytnout svým blízkým potřebnou celodenní osobní péči v situacích, které by jinak vyžadovaly dlouhodobé pobyty ve zdravotnických zařízeních či ústavech sociální péče.

Nejvyšší soud proto uzavírá, že není žádného zákonného důvodu snižovat rozsah náhrady škody náležící žalobkyni, jež se dlouhodobě a celodenně stará o svého syna, o dávku sociálního zabezpečení, kterou z jiných důvodů, a nikoliv s totožným účelem žalobkyni poskytuje z veřejných prostředků stát. Rozsudek odvolacího soudu, založený na právním názoru opačném, proto není rozhodnutím správným a Nejvyšší soud ho zrušil podle § 243b odst. 2 o. s. ř. a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.